

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

ЛЕХ ГАЛИНИ АНДРІЇВНИ

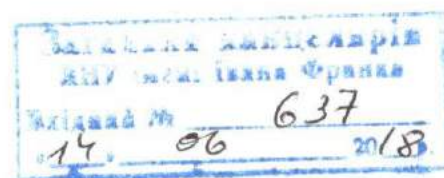
на дисертаційну роботу Майовець Ярини Михайлівни

«ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки

Актуальність дисертаційної роботи.

Аграрна галузь України у складних соціально-економічних умовах продовжує нарощувати виробництво та експорт і стає своєрідним локомотивом економічного зростання в державі. Однак потенційні можливості традиційного виробництва аграрної продукції вичерпуються. Тому реалізація курсу на широке використання інновацій в аграрному підприємстві залишається одним із найважливіших викликів національного економічного розвитку. Під впливом структурно-технологічних зрушень, які відбувалися в трансформаційний період, головні можливості інноваційного розвитку агросектору продовжували концентруватися в групі тих галузей агросектору конкурентоспроможність виробництва і експорту яких мала сировинний характер і залежала від державної дотаційної допомоги. Такими галузями стали виробництво зернових і продукції птахівництва. Однак для того щоби український агросектор міг ефективно брати участь у процесах глобальної продовольчої безпеки необхідно у найкоротший термін здійснити модернізаційно-інноваційні заходи у інших сферах аграрної економіки, зокрема у тваринництві і у структурах малого аграрного бізнесу. Україні потрібно у найкоротші строки подолати наслідки деіндустріалізації у цих сферах, забезпечити структурну перебудову аграрної економіки в напрямі підвищення частки виробництв із високим рівнем доданої вартості, сформувати інноваційно-орієнтоване інституційне аграрне середовище. Тільки розв'язавши ці

завдання можна буде створити ефективну аграрну економіку і забезпечити стале економічне зростання.

З огляду на це тема дисертації Майовець Ярини Михайлівни є актуальною, своєчасною та дозволяє підійти до вирішення проблем функціонування інноваційного аграрного підприємництва із врахуванням його економічної, соціальної та екологічної складових.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами та практичне значення одержаних результатів.

Дисертаційна робота пов'язана з виконанням досліджень, передбачених планом науково-дослідних робіт кафедри економічної теорії економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Викладене у дисертації положення є складовою плану науково-дослідних робіт цієї кафедри в межах теми «Ринкові та інституційні механізми розвитку господарської системи України» № 0114U000872.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій.

Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні положення класиків економічної теорії, наукові дослідження сучасних вітчизняних та зарубіжних учених, аналітичні розвідки асоціацій та громадських організацій, які присвячені аналізу підприємницького аграрного сектора. Широко використовуються власні розрахунки, а також державні нормативні акти: Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента, матеріали Державної служби статистики, інформаційно-аналітичні бюлетні, огляди матеріалів періодичної преси.

Методологічну основу дослідження становить: сукупність методів наукового аналізу; зокрема: індукції та дедукції – для визначення напрямків аграрного інноваційного розвитку; системно-синергетичний – з метою виявлення суті

інституційної моделі розвитку агробізнесу; статистичний – для комплексного аналізу його технологічних, фінансових, маркетингових, управлінсько-збутових, складових; економіко-математичний – для відображення зв'язків між фактичним і економічними змінними та виявлення функціональної залежності між ними; методи кластерного аналізу – для характеристики і зіставлення рівнів ефективності функціонування різних інноваційних складових; табличні й графічні – з метою наочного відображення статистичної інформації та результатів дослідження, спостереження – для виявлення тенденцій формування аграрного інноваційного потенціалу.

Дисертаційна робота характеризується логічністю викладу матеріалу, взаємозв'язком між параграфами і розділами, чіткістю постановки питань і сформульованими висновками і пропозиціями. Обґрунтованість отриманих дисертантом результатів підтверджується значним обсягом виконаних джерел (385 найменувань). За підсумком дослідження сформульовані висновки та пропозиції у розділах та загальні прикінцеві положення.

Перший розділ дисертаційної роботи присвячений дослідженню теоретичних основ аграрного підприємництва і місце інновацій у його розвитку. Використовуючи аналітичний інструментарій дослідження, дисертант подає авторське тлумачення аграрного підприємництва як процесу, що охоплює не лише безпосередньо сільськогосподарське виробництво, а й інші дотичні до нього взаємопов'язані і взаємодоповнюючі сфери. Це підприємництво починається ще задовго до самого процесу виробництва (пошук інноваційних ідей, інтелектуальних кадрів, новітньої техніки і технологій) та продовжується аж до придбання товару споживачем.

Виконане дослідження дало автору змогу зробити висновок про те, що в пост індустріальному суспільстві інноваційні складові – знання, освіта, інтелект, інформація – стають запорукою високих підприємницьких результатів у агробізнесі. Виявлено найважливіші чинники, що формують стратегічні перспективи інноваційного підприємництва в аграрній сфері.

У другому розділі аналізується інноваційний потенціал аграрного підприємництва – науковий, освітній, інтелектуальний, кадровий, техніко-технологічний, інвестиційний. Основою цього розділу є глибокий аналіз напрямів розвитку інноваційного підприємництва в агросекторі. Важливим є висновок про те, що в аграрному виробництві використання інноваційного потенціалу проявляється у значно складніших, ніж в інших сферах формах. Тут можна використовувати лише ті науково-теоретичні та селекційні інновації, які враховують природно-кліматичні та зонально територіальні відмінності агросектора України.

У третьому розділі розглядаються напрями удосконалення інституційного механізму аграрного інноваційного підприємництва і його державної підтримки. Аргументовано, що держава залишається найважливішим інститутом інноваційних перетворень в агросекторі. Її підтримка відбувається через поєднання прямих, опосередкованих і контрольних методів впливу на основі дотримання критеріїв високотехнологічності, економічності, самоокупності, екологічності.

Вагомою складовою цього розділу є дослідження особливостей інноваційного розвитку аграрних підприємств у межах місцевих територіальних громад і ефективного управління інноваційними процесами.

Ступінь новизни наукових положень дисертації.

Наукова новизна дисертаційної роботи є результатом поставленої мети, завдань, змісту положень і висновків, сформульованих у дисертації і полягає у системному вирішенні важливого науково-прикладного завдання – формулювання вискооефективного аграрного інноваційного підприємництва.

Я. М. Майовець уперше зробила комплексний аналіз вітчизняного інноваційного підприємництва, що формується в умовах децентралізації влади у межах місцевих територіальних громад. Це дало змогу дисертанту визначити напрями його підтримки і оптимізації відносин між підприємницьким сектором, державою, науково-освітніми установами та місцевими громадами (с. 176–177).

Удосконалено інституційну модель інноваційного розвитку аграрної економіки як комплексу взаємопов'язаних між собою політико-правових, фінансово-економічних, організаційно-управлінських та соціально-культурних інститутів (с. 171–172)

Вагомим елементом наукової новизни дисертаційної роботи є запропонована методика розробки нового агропродукту як процесу послідовних кроків, здійснюваних суб'єктами аграрної інноваційної діяльності (с. 57–58)

Дисертантом удосконалено методологічні засади здійснення державної інтегрованої підтримки інноваційних процесів в аграрному середовищі через механізм кластеризації. Це дало змогу досягнути ефективного розподілу наукових знань і винаходів, їх швидке поширення, впровадження і комерціалізацію.

В дисертації розвинуто теоретико-методологічні підходи до обґрунтування системоутворюючого поняття аграрної економіки – «новація», «нововведення», «новозна», «інноваційне управління», «управління інноваціями», що розширює можливості для правильного визначення проблем аналізу аграрних інновацій.

Важливим результатом наукового аналізу відображено у науковій новизні є дослідження стратегічних напрямів розвитку аграрного підприємництва з урахуванням модифікації потреб на внутрішньому та зовнішньому ринках. Аргументовані висновки автора про орієнтацію на екологічно чисте органічне виробництво з огляду на його комплексну економічну, соціальну та екологічну ефективність. Дослідження інноваційного потенціалу дало змогу виокремити в його структурі визначальні складові – інтелект, науку, освіту, підприємницький хист (с.195).

Повнота викладу основних положень, поданих у дисертації, в опублікованих працях.

Наукові праці, опубліковані за темою дослідження повною мірою відображають отримані результати. Основний зміст дисертаційної роботи відображено у 15 публікаціях загальним обсягом 5,473 друк. арк., з яких авторові

належить 5,015 друк. арк., у тому числі 7 у наукових фахових виданнях, з них 2 у співавторстві, 2 у міжнародних наукометричних та іноземних виданнях, 6 у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням, висновкам і пропозиціям викладеним у дисертації, відображає структуру роботи і логіку викладеного матеріалу. Це дозволяє зробити висновок про ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Практичне значення отриманих результатів.

Сформульовані й запропоновані у роботі наукові положення, узагальнення, пропозиції та висновки використовує у своїй діяльності Українська аграрна асоціація (для підготовки документів аналітичного і прикладного характеру, довідка №02/2018 від 22.05.2018р.) Науково-методичні розробки у частині формування інноваційного аграрного підприємництва у межах сільських об'єднаних територіальних громад застосовує на практиці Підберізьківська об'єднана територіальна громада (ОТГ) Пустомитівського району Львівської області та ПРАМГ "Громади Пустомитівщини" (довідки №222 від 21.05.2018 р., № 57 від 15.05.2018 р.). Основні положення та результати дисертації використовують у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка для розроблення методичного забезпечення та під час викладання курсів "Мікроекономіка", "Макроекономіка", "Маркетинг", "Аграрний маркетинг", "Інституційна економіка" (довідка №2271-Н від 23.05.2018р.).

Недоліки, зауваження, дискусійні питання і побажання щодо змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження і відзначаючи його високий науково-методологічний рівень і практичну спрямованість, варто зазначити, що робота не позбавлена окремих недоліків і суперечливих трактувань.

1. У дисертаційному дослідженні запропоновано деталізовану періодизацію еволюції аграрного підприємництва і виокремлено 4 етапи: підготовчий, трансформаційний, інтенсифікаційний і модернізаційно-інноваційний. Період четвертого етапу починається після 2025 р. У зв'язку з цим необхідне уточнення – чи будуть проводитись інноваційні заходи до 2015 р.? Чи на попередніх трьох етапах не відбувалося використання інноваційних технологій та інноваційного розвитку?

2. Ми цілком підтримуємо наукову позицію дисертанта про те, що визначальними ресурсами інноваційного аграрного підприємництва є інтелектуально-кадровий. В роботі це знайшло належне відображення обґрунтування. Однак поза увагою залишаються проблеми формування механізму стимулювання підготовки інноваційних кадрів для цього сектора економіки. Адже відомо, що сучасні високоосвічені кадри потребують не лише високих заробітних плат, а й розвинутої інфраструктури, комфортного проживання інших послуг.

3. Виконане в дисертаційній роботі дослідження інноваційного розвитку аграрного підприємництва, що здійснюється в межах територіальних громад справедливо можна назвати новаторським і таким, що має наукову новизну з огляду на початкові кроки в процесах децентралізації і формування місцевого самоврядування. Однак, на наш погляд, варто було би виявити особливості формування аграрного бізнесу у різних територіальних громадах: приміських, сільських, санітарно-курортних і сформулювати стратегію їх інноваційного розвитку.

Загальний висновок щодо дисертації.

Дисертаційна робота Майовець Ярини Михайлівни на тему «Інноваційний розвиток аграрного підприємництва в Україні» є закінченим, самостійним,

оригінальним науковим дослідженням, виконаним автором у вигляді підготовленого рукопису. Ступінь обґрунтованості, наукове й практичне значення одержаних результатів та зміст роботи свідчать про обізнаність дисертанта щодо предмету дослідження, здатність до критичного аналізу наукових праць, вміння отримувати нові, науково обґрунтовані результати, які загалом мають теоретичне і практичне значення і спрямовані на формування високоефективного інноваційного аграрного підприємництва. Дисертація Майовець Я.М. за своїм змістом відповідає спеціальності 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки, за рівнем наукової новизни одержаних результатів та їх практичною цінністю відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (зі змінами і доповненнями), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

Офіційний опонент

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економічної теорії

Національного лісотехнічного

університету України

Лех Г.А.

Мене ЗАВІРЯЮ
Начальник відділу кадрів
Національного лісотехнічного
університету України

14. 06 2014 р. Підпис

